

(המשך מעמוד 17)

מי. אך הוא עבר בהתמדה והקים את הפלאנגות. שהיו מורכבות בעיקר ממאורנים, חניכייהושיעים כמוהו. הוא צבר כוח.

כמו התקריב

ותר מזה: הרוגמה שלו זכתה כחיקוי. אומנם, איש מן המנהיגים האחרים של לבנון לא הצליח כמוהו להקים מפלגה מזוינת מאורגנת, עליפי הדגם האירופי הפאשיסטי. אך לפחות הצורה החיצונית הפכה במהרה נחלת הכלל. כל מנהיג ערתי-שיבטיאורי כלבנון התיימר להיות ראש "מפלגה". הרוויים בהרי השוף הקימו מפלגה "סוציאליסטית" מתקומת, שלא היתה

סיטות, ומצאו שררכם לקאריירה חסומה על-ידי המפתח הערתי ושלטון הזקנים העשירים. התסיסה גברה.

מורה עמדו הסנדקים — הזקנים שהתעשרו ושהתעצמו בממדי-ענק, ושלא היו מוכנים ליותר בהואיזה על זכויות היתר שלהם. אחד מהם, אך לא מס' 1, היה פייר אליג'מאיל.

האזהרה הראשונה באה ב-1958. בעולם הערבי הגביר תנועות ההתחדשות. ג'מאל עבדאל-נאצר המצרי היה בשיאו, בעיראק ובסוריה התחוללו הפיכות. כלבנון פרצה מילחמת-אזרחים. היא חוסלה על-ידי התערבות צבאית מהירה של חיל-הנחיתה האמריקאי, שנקרא על-ידי הנשיא המארוני כמיל שמעון. אחד הסנדקים. לכסההנשיאות עלה גנרל

פואד שיהאב, בן אחת המישפחות המפוארות ביותר בתולדות לבנון. אחריו בא סנדק אחר, סולימאן פראנג'יה, מארוני מן הצפון. ג'מאיל היה עדיין שותף וזטר.

אזהרה זו היתה בהתקריב

המשולבת של הפלאנגות וסוכניהם בישראל, לא גרם אש"ף למילחמה. להיפך, ראשי אש"ף ניסו למנוע אותה כמעט בכל מחיר, בהבינם את הסכנה הטמונה בה לגנייהם.

טבח וחפילה בננסיה

אך סנדקי המארונים הבינו כי הזמן פועל לרעתם. הם גם הבינו כי אש"ף מחזק, בעצם נוכחותו, את המחנה המוסלמי ואת רוחות הקידמה כלבנון. לכן שימש אש"ף כיעד ראשון להתקפה.

אין כיום ויכוח בין ההיסטוריונים על כך שמילחמת-

האירגון הטוב יותר של הפלאנגות עמד לו במאבק זה. כצבא אמיתי היו הפלאנגות כוח מנוכח, כפי שלמדו קציני צה"ל בנבוא היום. אך ככוח לוחם במלחמת-אזרחים, בעריכת שחיטות ובפעולות-הרס מטילות-אימה לא היה כמוהן. הן ערכו מעשי-טבח בפלסטינים, כסונים, כשיעים וגם בסיעות המארוניות האחרות, עד שנשארו כמעט בלי מתחרים.

לפי כל הסימנים, לא שאף ג'מאיל חזק מראש לברית עם ישראל, אלא ניקש לשחק בה, מרחוק, לקבל ממנה כסף ונשק. הוא לא היה טיפש, והוא הבין היטב שהסתבכות עם ישראל עלולה, ברבות הימים, לגרום לנקמה נוראה של העולם הערבי-המוסלמי, עד כדי חיסול הקיום המארוני.

אך לא היתה לו ברירה. אחרי

הוא היה מוכן לשכוח נהרות של דם כדי לשמור על זכויות היתר של עדתו ומישפחתו — ולשם כך שיחק באסד ובשרון

שקשר קשרים שאינם עם ישראל, הפך קורבן לקנוניות של עצמו. מחיר האסימונים בקונסטיטוציה החדשה, ובסופו של דבר נאלץ ג'מאיל להתחבר עם ישראל, כך פרצה מילחמת-הלבנון של 1982, שאחת ממטרותיה העיקריות היתה להשליט כלבנון בולה ריקי טטורה של מישפחת ג'מאיל.

במידה מסוימת זה הצליח. בעזרת הכירונים הישראליים נבחר באשיר אליג'מאיל כנשיא לבנון, אחרי הירצחו, נבחר אחיו המבוגר יותר, אמין אליג'מאיל, פייר, אביהנשיאים, יכול היה להיות מרוצה.

על כרעי חרנגולת

אלם כאשר נפטר השבוע, התנדר כל מיפעלו המוצלח על כרעי-חרנגולת.

ההגמוניה המארונית היתה תלויה על בלימה. במהלך המילחמה עלה כוחה של עדת-הרוב כלבנון, השיעה המוסלמית. סוריה, האחות הגדולה, חזרה לזירה הלבנונית כמנצחת, כשהיא מכתיבה את כל המהלכים. ישראל נעלמה למעשה מן השטח, מוכה ומותשת, ומחזיקה בקושי בדרום, שם עורכים הגורמים האנטי-מארוניים מילחמת-גרילה מצליחה, המנכאת רעה גם לשלטון המארונים.

בנו, אמין, הוא להלכה נשיא לבנון, אך הוא שולט בקושי בכיירות המיוזרות ובאיווריהר המסורתי של מישפחתו. ולמרות הטבח הגדול ש- ערכו אנשיו במחנות צברה ושאתילא, תחת השלטון הישראלי, לא ברחו הפלסטינים בהמוניהם. הם נותרו כלבנון. ככוח שאיז לזלזל בו.

במשך דרך שלם ניסה פייר אליג'מאיל לעצור את ההתפתחות. לבנון שילמה מחיר נורא עבור שאיפותיו של הזקן העקשן ועמיתיו.

כאשר ביטאו מנהיגי ישראל השכוע את צערם על מותו, הם כבר ידעו שהוא היה מישענת קנה רצון, במובנו האמיתי של המושג. יצחק רבין ואריאל שרון, שני הישראלים התימיים שניסו להשתמש בו, ושלמעשה היו מכשירים בידי הזקן הערמומי, בוודאי לא ביכו אותו בלינם.

הסנדק הלך. האסון שהוא עזר לגרום לו נשאר אחריו, בעזבונו.

האזרחים הלבנונים החלה בי יוזמתו של פייר אליג'מאיל. זה היה ב-13 באפריל 1975, כאשר אנשי הפלאנגות תקפו את טובוס מלא בפלסטינים, בשכונת נת עין-אל-רומאנה בירות. פייר אליג'מאיל שהה באותה שעה

אמין, באשיר ופייר אליג'מאיל ונשותיהם המישפחה היא גם מיפלגה

בכנסיה, בקירבת-מקום. ההתקפה באה, כביכול, כתגמול על תקרית מקומית קטנה כלשהי, שבה נתקפו מארונים על-ידי פלסטינים.

עלייתה המסחררת של מישפחת ג'מאיל באה תודות למילחמת-האזרחים. ככל שנמשכה טראגדיה נוראה זו, כן שישגה המישפחה. ג'מאיל וחבריו קראו לתוך לבנון תחילה את הסורים, ואחר-כך את הישראלים. הוא פיתה את האפ'ט אל-אסד כפי שפיתה את אריאל שרון. הוא שיקך בהם כמו בילדים קטנים. הנסיך של מאקיאולו יכול היה לקבל ממנו שיעורים.

ראשון אצל אדם — היא באה ללמדו שעליו לתקן את מעשיו מייד, אם רצונו להישאר בחיים. אך המארונים לא למדו דבר. הסנדקים החליטו שלא לזוז, לא לחולל שום פרורומה, לא לפתוח אף אשנב לרוח חרדה. כדי לשמור על המצב הקיים, הם היו מוכנים למילחמת-אזרחים.

הפלסטינים, שכוחם הצבאי והמדיני עבר ללבנון אחרי "ספיטמבר השחור" של 1970 בירדן, היו מאיץ בתהליך זה. בניגוד לשקרים שהופצו לאחר מכן על-ידי התעמולה

קשיש, שהלך והזדקן עוד יותר. אולם התפתחות זו לא יכלה להסתיר את הבעיה העמוקה ביותר של לבנון: האמנה הלאומית של 1943 הפכה כהדרגה לאנכרוניום. לא זה בלבד שעבוע הערבי רווחו ריעות חדשות, חברתיות ולאומיות, שהשמיעו סיסמות של דמוקרטיה וסוציאליזם, אלא שגם כלבנון עצמה הפכו המוסלמים לרוב. המארונים השולטים הפכו מיעוט.

דור חדש של אנשי-אינטליגנציה לבנונים, בני כל העדות, אך בעיקר המוסלמים, תבעו את זכויותיהם. משי כילים צעירים סיימו את האוניברסיטה

(המשך מעמוד 16)

לקצינים כי אם ילכו השוטרים מן הכפר, יתפורו גם המפגנים כל הקרבות חסרי המטרע יפסקו מאלהם. השוטרים לא רצו להניח, והמפגנים, מצידם, לא יכלו לוותר על כוונם ולהפסיק את הקרב. הם רצו לנצח: כל מחיר, זה היה עניין מהותי מדי מכדי להפסיק אותו בלא ניצחון ברור, מרכז ומוסכם על-ידי כל הנוכחים. מובן שבמצב הזה לא רחק הרגע והקרב השלישי פרץ במלואו עוצמתו. השוטרים כבר היו עייפים מן המקאץ. אך הם שמרו בכוח על איפוק. הקצינים ניסו להרגיע אותם ככל מחיר. יריות אחרות של נשק חס נורו לאויר, אך אלה היו מועטות בלבד. איש לא רצה להלהיט את הרוחות, הן היו סוערות די צורכן.

הקרב השלישי בעיצומו. הפעם האך נשים מנוסות דיים. איש איש ובצלו האישי כידו והם מתרועעצים אנה ואנה, בורחים מן האבנים מחד ומן הגאווים מאיך. חגיגה בעיצומה. אז כבר ידעו שכהנא בדרך חזרה לירושלים, הוא ויתר (או פחד, הוכרח לוותר) ונסע משם. אחרי מאמצים בלתי נלאים של חבריהכנסת השונים, הוחזר לט על הפסקת-אש סופית ומחלטת. הוחלט שהשוטרים ילכו מן-המקום בשקט וכך יתפורו גם המפגנים.

ואכן כך היה — השוטרים התקפלו, ארוו את ציוד הקרב שלהם וירדו עייפים, ורצועים אל הכביש מטה. האיש מממיו, ראשיהמועצה, הודיע ברמקול על הניצחון, הודיע שגנפה ממיאות-כפיים סוערות מצד כל הנוכחים וקריאות הידר בעברית ובערבית. בתוך זמן קצר התפורו הכל לבתיהם. כשהם זקופי גו ראש — הם ניצחו במערכה הראשונה.

אין ספק, שאילו היה שרה-פנים (והמיטרה והדתות והאוטונומיה וכו') מודיע כבוקר, שלא יתן לכהנא להיכנס לאוס-אל-פחם, כפי שהוכרו אחרי הצהריים, היה נמנע כל האירוע המכוער. ישנם לא מעט תקדימים שבהם נמנעה כניסתם של חברייכנסת למקומות שונים בארץ. ב-1965 גררו שוטרים את חבריהכנסת (דאז) אורי אבנרי בכניסה לירושלים, בהפגנה נגד הכפייה הרתית. באותה הודמנות מנעו ממנו להיכנס לבירה. כמה חודשים אחר-כך, בהפגנת הזדהות עם ערביי המשולש, שוב מנעו מח"כ אבנרי להיכנס לכפר קלנסוואה ושוב גיררו אותו. לאנשי רכ"ח יש דוגמות רבות נוספות מן הסוג הזה.

אין ספק, שאילו היתה ח"כ שולמית אלוני מבקשת לערוך בשבת הפגנה נגד הכפייה הרתית במאה-שערים בירד-שלים, היה הרבר נמנע ממנה.

לא ברור מדוע היו צריכים כוחות כל-יך גדולים של מיטרה ומישמר-הגבול להיות בתוך הכפר עצמו. אם מטרםם היתה למנוע מאנשיו של כהנא להיכנס פנימה, די היה במחסומים הרבים שהוצבו בוודאי ערה ובכביש הגישה אל הכפר. ועובדה היא, כי מחסומים אלה באמת עצרו את האוטובוסים של תומכיו. לולא היתה המישטרה בתוך הכפר, בוודאי שהיה נמנע האירוע.

אין ספק כי נוכחותם של יהודים רבים, ובעיקר נוכחותם של חברי-כנסת, מנעה שפכות-דמים ותקריות הרבה יותר חמורות.

גם הימצאותם של אנשי-תיקשור-הת רבים (בעיקר צלמים) מנעה יחס מחפיר לערבים. השוטרים התנהגו באיפוק רב, כשהם מרוסנים על-ידי המפקדים בשטח ונוהרים שלא לגלוש לקרבות מיותרים. עובדה היא, שכאשר הוחלט על פשרה בין הצדדים, היא הושגה מייד. הקהל, למרות שמנה כמה אלפי אנשים, היה ברובו ממושמע לחלוטין ולא שש להיכנס למילחמה מיותרת.

כאמור, כל העניין יכול היה להימנע, אילו היה בורג נוהג בהגיון. ענת סרגוסטי ■